

Warszawa, dnia 22.01.2013r.

PG VII Ip 5 /12

Pan

D J

02- Warszawa

e-mail: @gmail.com

W wyniku rozpoznania Pana, przesłanego drogą elektroniczną, wniosku z dnia 15 stycznia 2013 roku o udostępnienie informacji publicznej w postaci odpowiedzi udzielonej przez Ministerstwo Sprawiedliwości na pismo Biura Spraw Konstytucyjnych Prokuratury Generalnej z dnia 12 października 2012 roku, sygn. PG VII TKw 38/12, na podstawie art. 10 ust.1 w powiązaniu z art. 13 ust.1 ustawy z dnia 6 września 2001 roku o dostępie do informacji publicznej /Dz. U. Nr 112, poz.1198 ze zm/, udostępniam kopię pisma Ministerstwa Sprawiedliwości – Departament Prawa Karnego z dnia 7 listopada 2012 roku, sygn. DPK-I- 073-3/12/9, stanowiący informację publiczną w rozumieniu art. 1 ust.1 w zw. z art. 6 ustawy.

Informuję, iż decyzja w przedmiocie skierowania, do Trybunału Konstytucyjnego, przez Prokuratora Generalnego wniosku o stwierdzenie zgodności z Konstytucją RP rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 sierpnia 2001 roku w sprawie organizacji i zakresu działania rodzinnych ośrodków diagnostyczno-konsultacyjnych /Dz. U. Nr 97, poz.1063/, uzależniona będzie od zakresu prac legislacyjnych o jakich mowa w piśmie Ministerstwa Sprawiedliwości.

załącznik:

- kopia pisma sygn.DPK-I-073-3/12/9

MINISTERSTWO SPRAWIEDLIWOŚCI
DEPARTAMENT
PRAWA KARNEGO

Warszawa, dnia 7 listopada 2012 r.

DPK-I-073-3/12/9
dot. PG VIII TKw 38/12

Pani
Barbara Długołęcka
Zastępca Dyrektora Biura
Spraw Konstytucyjnych
w Prokuraturze Generalnej

W odpowiedzi na pismo z dnia 12 października 2012 r., PG VIII TKw 38/12, w którym zgłoszono wątpliwości dotyczące niektórych uregulowań zawartych w rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 sierpnia 2001 r. *w sprawie organizacji i zakresu działania rodzinnych ośrodków diagnostyczno-konsultacyjnych* (Dz. U. Nr 97, poz. 1063), uprzejmie przedstawiam następujące stanowisko.

W przepisie art. 84 § 3 ustawy z dnia 26 października 1982 r. *o postępowaniu w sprawach nieletnich* (Dz. U. z 2010 r. Nr 33, poz. 178, z późn. zm.) – dalej: „upn” – ustawodawca nałożył na Ministra Sprawiedliwości obowiązek określenia, w drodze rozporządzenia, organizacji i zakresu działania rodzinnych ośrodków diagnostyczno-konsultacyjnych, w szczególności obejmującego diagnozowanie nieletnich i ich środowiska rodzinnego, poradnictwo i opiekę specjalistyczną nad nieletnimi, a także diagnozowanie i poradnictwo w zakresie przeciwdziałania i zapobiegania demoralizacji.

Regulacja ta pozostaje w zgodzie z preambułą upn, która wskazuje, iż celem ustawy jest – poza stwarzaniem warunków powrotu do normalnego życia nieletnim, którzy popadli w konflikt z prawem bądź z zasadami współżycia społecznego – dążenie do przeciwdziałania demoralizacji i przestępczości nieletnich. W preambule

podkreślono również m.in. potrzebę dążenia do umacniania funkcji opiekuńczo-wychowawczej rodzin.

Stosownie do art. 1 § 1 pkt 1 upn, przepisy tej ustawy znajdują zastosowanie m.in. „w zakresie zapobiegania demoralizacji”, choć przecież – stosownie do przepisu art. 2 upn – co do zasady przewidziane w ustawie działania podejmuje się w wypadkach, gdy nieletni już wykazuje przejawy demoralizacji lub dopuści się czynu karalnego. Można zatem mówić o wąskim zakresie stosowania ustawy (w sprawach, o których mowa w art. 2 upn), jak i o zakresie szerszym, wynikającym z wyraźnie wskazanych przez ustawodawcę celów regulacji. Analiza powyższych przepisów prowadzi bowiem do wniosku, że ograniczenie zastosowania upn wyłącznie do przypadków, gdy ujawnione zostało dopuszczenie się czynu karalnego przez nieletniego lub gdy wykazuje on przejawy demoralizacji, byłoby nieuprawnione.

W ocenie Ministra Sprawiedliwości, cytowane w piśmie z dnia 12 października 2012 r. przepisy rozporządzenia nie wykraczają poza upoważnienie ustawowe, skoro organizacja i zakres działania rodzinnych ośrodków diagnostyczno-konsultacyjnych ma również z woli ustawodawcy uwzględniać obowiązki wynikające z diagnozowania i poradnictwa w zakresie przeciwdziałania i zapobiegania demoralizacji. Upoważnienie to pozostaje również w zgodzie z celami wskazanymi w cytowanej wyżej preambule oraz w art. 1 § 1 pkt 1 upn.

Zgodnie z art. 92 ust. 1 zd. 1 Konstytucji, rozporządzenia są wydawane przez organy wskazane w Konstytucji, na podstawie szczegółowego upoważnienia zawartego w ustawie i w celu jej wykonania.

W świetle opisanej wyżej analizy, rozporządzenie w kwestionowanym zakresie spełnia zatem również wymagania formalne, określone w cyt. przepisie konstytucyjnym.

Należy jednocześnie zauważyć, iż badania prowadzone w rodzinnych ośrodkach diagnostyczno-konsultacyjnych mają na celu udzielenie wyczerpujących informacji na tezy zlecniodawców i zmierzają do tego, by umocnić rodzinę, poprawić jej funkcjonowanie, korygować błędy wychowawcze, rozładowywać konflikty rodzinne, a przede wszystkim dbać o ochronę interesów dziecka. Stosownie do przepisu art. 25 § 1 upn, sąd rodzinny zwraca się o wydanie opinii do rodzinnego ośrodka diagnostyczno-konsultacyjnego w razie potrzeby uzyskania kompleksowej diagnozy osobowości nieletniego, wymagającej wiedzy pedagogicznej, psychologicznej lub medycznej, oraz określenia właściwych kierunków oddziaływania

na nieletniego. Dla oznaczenia decydujących w tym zakresie czynników przydatne są regulacje zawarte w przepisach art. 3 § 1 i 2 upn, zgodnie z którymi w sprawie nieletniego należy kierować się przede wszystkim jego dobrem, dążąc do osiągnięcia korzystnych zmian w osobowości i zachowaniu się nieletniego oraz zmiierzając w miarę potrzeby do prawidłowego spełniania przez rodziców lub opiekuna ich obowiązków wobec nieletniego, uwzględniając przy tym interes społeczny, zaś w postępowaniu z nieletnim bierze się pod uwagę osobowość nieletniego, a w szczególności wiek, stan zdrowia, stopień rozwoju psychicznego i fizycznego, cechy charakteru, a także zachowanie się oraz przyczyny i stopień demoralizacji, charakter środowiska oraz warunki wychowania nieletniego. W myśl przepisu art. 35 § 1 upn w postępowaniu wyjaśniającym niezbędne jest m.in. zebranie danych o osobie nieletniego oraz jego warunkach wychowawczych, zdrowotnych i bytowych. Jednym z narzędzi służących do zebrania danych o nieletnim i podstawowym narzędziem diagnostycznym dla sądu jest opinia opracowywana przez rodzinny ośrodek diagnostyczno-konsultacyjny.

Powołane wyżej przepisy wyraźnie wskazują na kompetencje pracowników rodzinnych ośrodków diagnostyczno-konsultacyjnych, którzy z natury rzeczy muszą dokonywać pogłębionej analizy sytuacji opiekuńczo-wychowawczej dziecka, w tym – co nieuniknione - również predyspozycji rodziców w zakresie wykonywania władzy rodzicielskiej (np. trudno wyobrazić sobie stosowanie środka wychowawczego w postaci nadzoru odpowiedzialnego rodziców, jeżeli ujawniono ich niewydolność wychowawczą).

Z danych statystycznych, jakimi dysponuje Minister Sprawiedliwości, wynika, że w 2011 r. rodzinne ośrodki diagnostyczno-konsultacyjne wydały 30.039 opinii, w tym 10.451 opinii w sprawach nieletnich, 13.016 w sprawach opiekuńczych, 6.026 w sprawach o rozwód, 220 w sprawach o separację, 231 w innych sprawach rodzinnych oraz 95 w sprawach karnych dorosłych.

Korzystanie z doświadczenia i predyspozycji rodzinnych ośrodków diagnostyczno-konsultacyjnych w sprawach innych niż sprawy nieletnich w ścisłym ujęciu świadczy o wysokiej pozycji, jaką ośrodki te zyskały w ocenie sądów, a także o potrzebie dalszego funkcjonowania rodzinnych ośrodków diagnostyczno-konsultacyjnych także poza wymiarem sprawiedliwości sprawowanym przez sądy dla nieletnich. Wbrew obiegowym opiniom nie jest tak, że opinie rodzinnych ośrodków diagnostyczno-konsultacyjnych zastępują orzeczenia sądu – po pierwsze,

zestawienie cytowanych wyżej danych z danymi o wpływie spraw (w 2011 r. sądy rozpoznały 167.876 spraw opiekuńczych i 91377 spraw o rozwód) świadczy o tym, że sądy korzystają z opinii rodzinnych ośrodków diagnostyczno-konsultacyjnych w ograniczonym zakresie, po drugie – dowód z opinii rodzinnego ośrodka diagnostyczno-konsultacyjnego w sprawach dot. władzy rodzicielskiej jest dowodem podlegającym ocenie sądu (i stron) w takim samym stopniu, jak każdy inny dowód. Pragnę przy tym zwrócić uwagę, że nie sposób zgodzić się z tezami sformułowanymi przez organizacje, o których mowa w piśmie z dnia 12 października 2012 r. o niedopuszczalności korzystania przez podmioty inne niż sąd dla nieletnich z usług rodzinnych ośrodków diagnostyczno-konsultacyjnych. Zgodnie z przepisem art. 278 § 1 kpc w wypadkach wymagających wiadomości specjalnych sąd orzekający w sprawie cywilnej (*sensu largo*) po wysłuchaniu wniosków stron co do liczby biegłych i ich wyboru może wezwać jednego lub kilku biegłych w celu zasięgnięcia ich opinii. Zgodnie z przepisem art. 285 § 2 kpc biegli mogą złożyć opinię łączną. Nie ma zatem żadnych przeszkód formalnych do korzystania z wiedzy specjalnej osób zatrudnionych w rodzinnych ośrodkach diagnostyczno-konsultacyjnych w tym trybie.

Niezależnie od wyżej sformułowanej opinii, pragnę poinformować, iż w związku z pracami nad zmianą modelu nadzoru sprawowanego przez Ministra Sprawiedliwości nad podległymi mu jednostkami organizacyjnymi, w tym nad modernizacją regulacji ustawowych i podustawowych w tym zakresie, planowane jest wprowadzenie regulacji ustawowej, dotyczącej rodzinnych ośrodków diagnostyczno-konsultacyjnych w ustawie z dnia 27 lipca 2001 r. – *Prawo o ustroju sądów powszechnych* (Dz. U. Nr 98, poz. 1070, z późn. zm.). W takim przypadku niezbędne będą również zmiany w obrębie aktu wykonawczego, względnie wydanie aktu wykonawczego na podstawie nowego upoważnienia zawartego w ustawie ustrojowej.

Rozwiązanie to pozwoli na całkowite usunięcie wątpliwości, sygnalizowanych w piśmie z dnia 12 października 2012 r.

DYREKTOR
Departamentu Prawa Karnego
Tomasz Dąrkowski